

KOKEMETODAR

Vanleg koking

Koking i vatn.

T.d. poteter, grønnsaker og pasta

KOKEMETODAR

Blansjering/Forvelling

Koking i vatn i få minutt, så rask avkjøling med vatn og is.

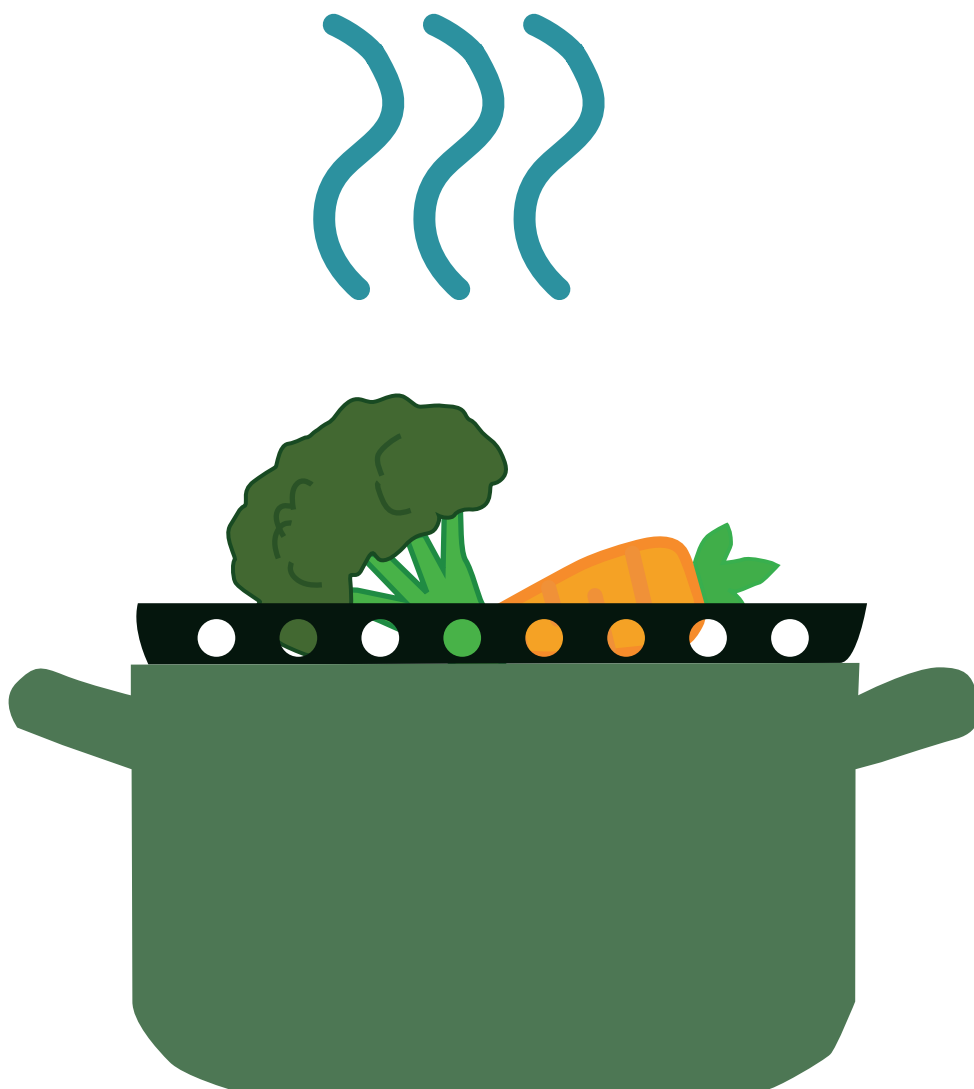

T.d. brokkoli, blomkål, bønner

KOKEMETODAR

Damping

Koking i vassdamp. Matvara ligg ikkje i sjølve vatnet, men t.d. på ei rist.

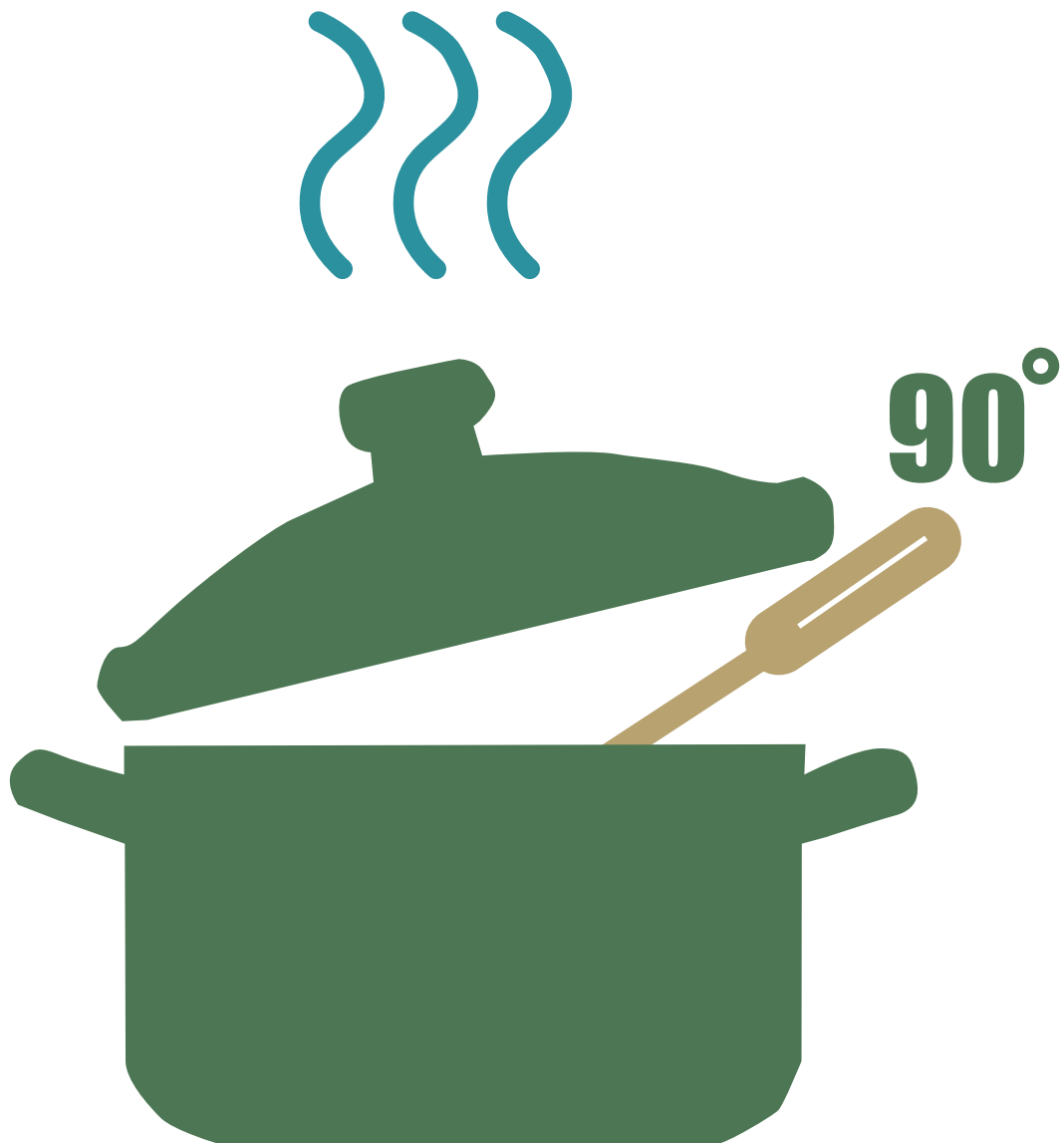

T.d. fisk, grønsaker og pinnekjøtt

KOKEMETODAR

Posjering

Matvara trekkjer i vatn ved
90-95 °C.

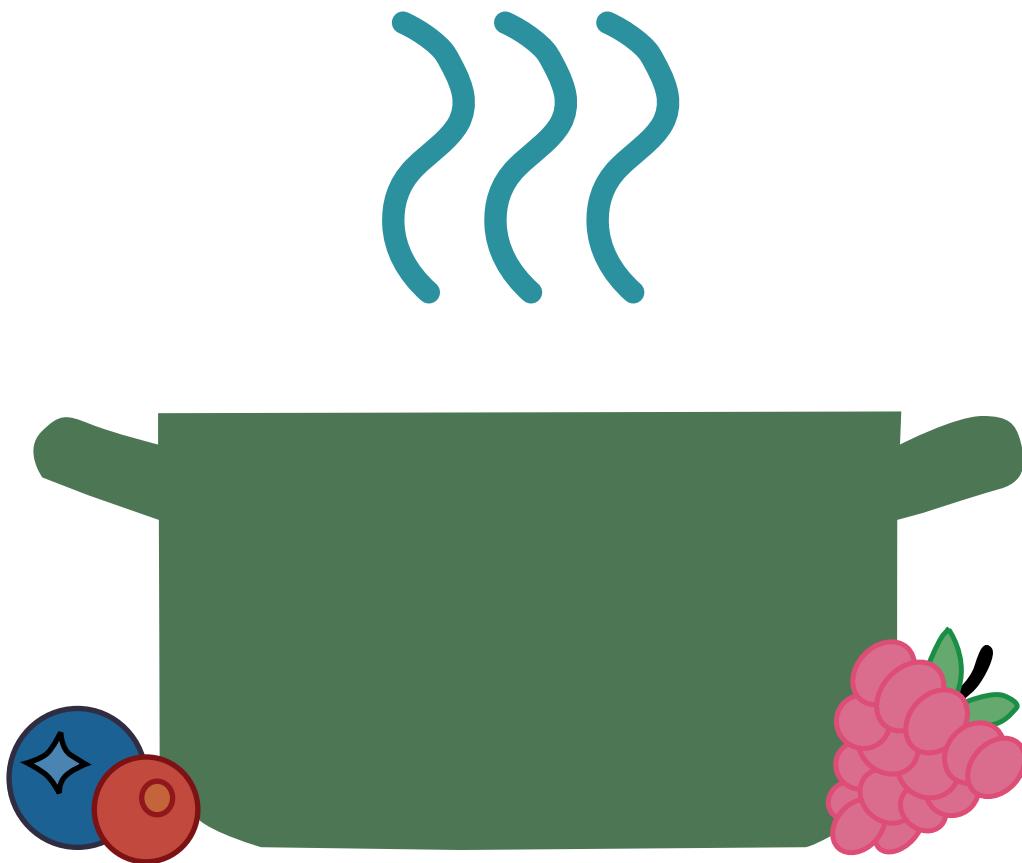

T.d. egg, fisk og skalldyr

KOKEMETODAR

I eiga saft

Vassrike matvarer koker i eiga væske.

T.d. frukt og bær til dessertgraut

KOKEMETODAR

I vassbad

Matvara blir lagt i ei skål eller kjele som blir plassert i ein større kjele med svakt kokande vatn. Ein kan òg bruke vassbad i steikeomn.

T.d. sjokolade, karamellpudding

KOKEMETODAR

Redusering

Koking over lang tid, ofte fleire timar, for å redusere vassinnhaldet og oppnå ein meir konsentrert smak og/ eller konsistens.

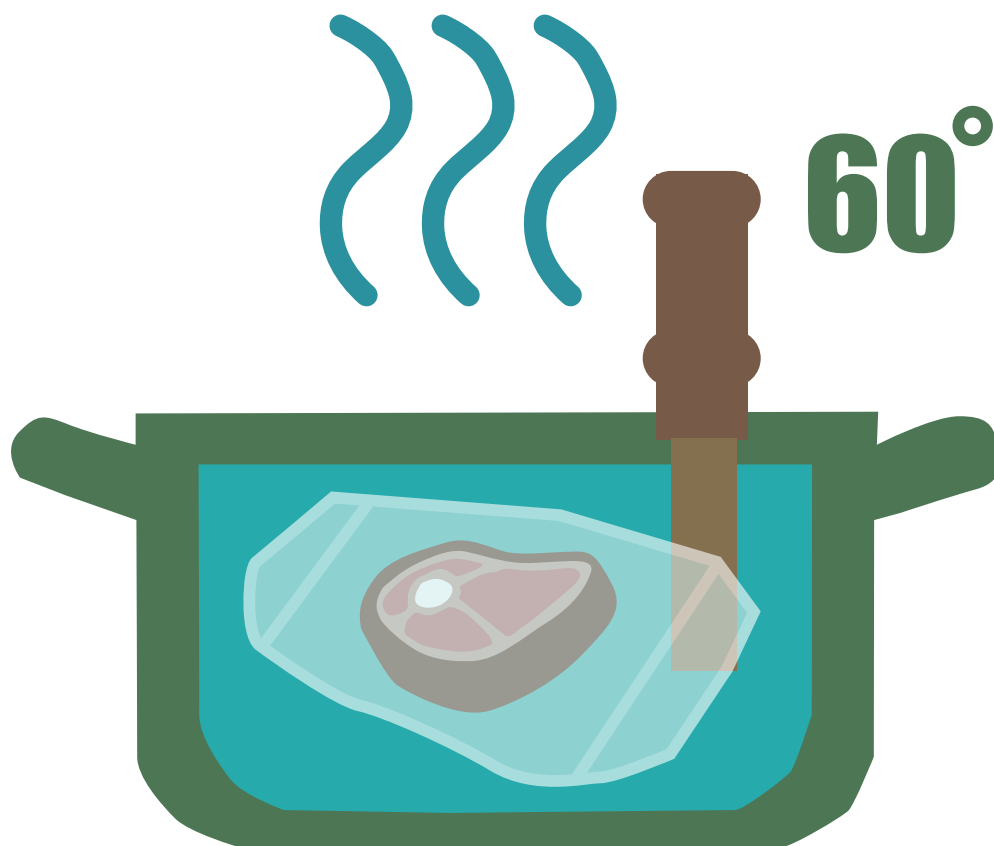

T.d. fond/kraft, buljong, saus

KOKEMETODAR

Sous vide

Koking av matvare som er vakuumpakka. Legg matvara i vassbad som er varma opp til ein bestemt temperatur.

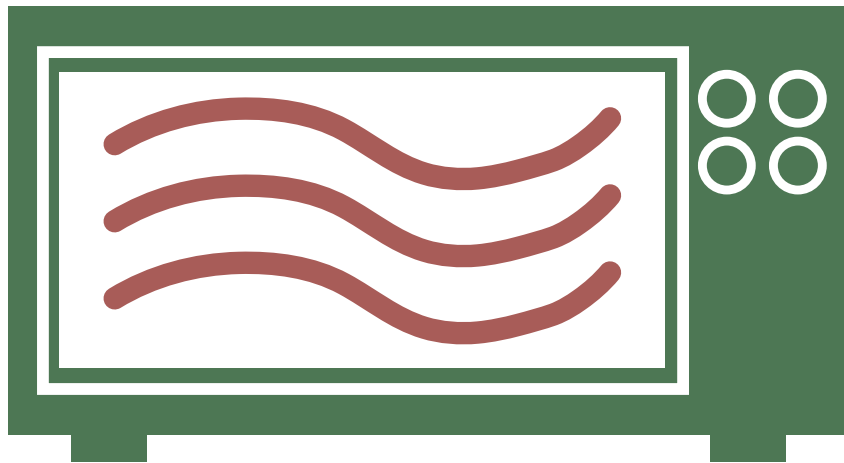

T.d. kjøt, fisk

KOKEMETODAR

Mikrobølgebehandling

Mikrobølger får vatnet i matvara til å koke på kort tid.

T.d. popcorn, bakte poteter og oppvarming av retter

STEIKEMETODAR

Pannesteiking

Steiking i ei panne med feitt. Brun matvara og steik deretter ferdig ved lågare varme.

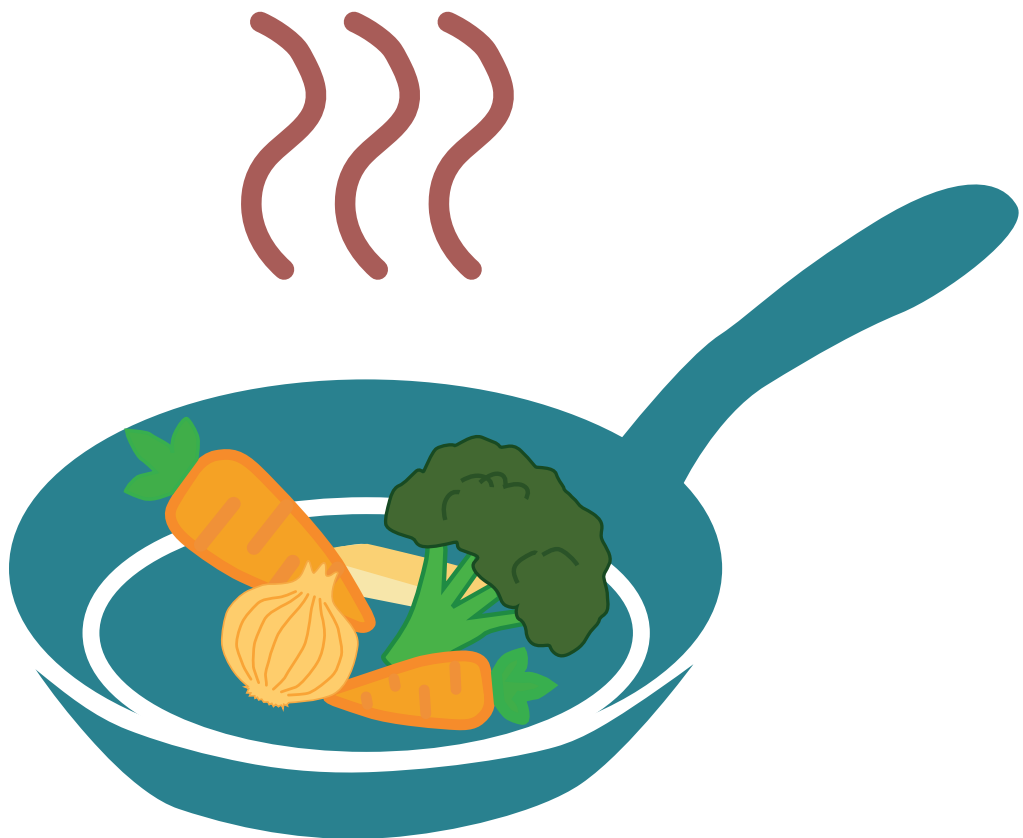

T.d. kjøt og fiskefilet

STEIKEMETODAR

Sautering

Steiking i steikepanne med feitt der ein rister på panna eller rører i matvarene, slik at dei ikkje får farge.

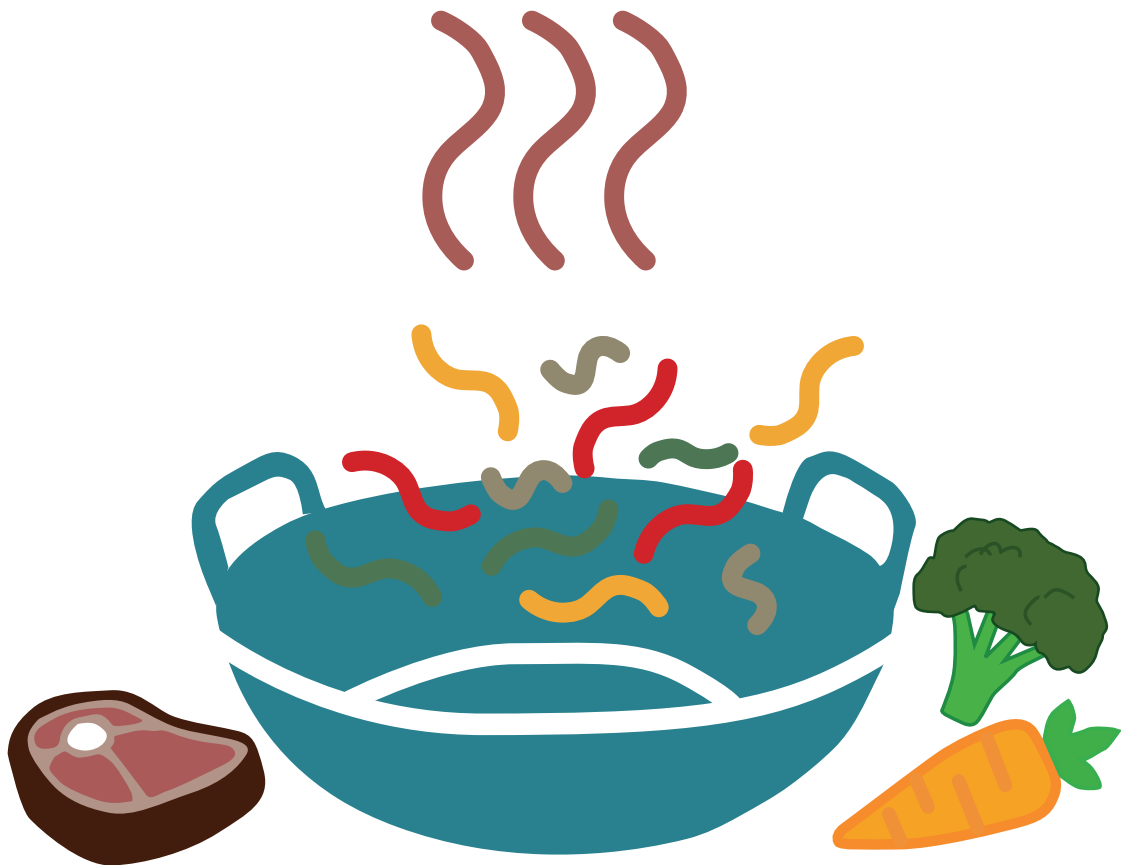

T.d. løk og andre grønsaker

STEIKEMETODAR

Lynsteiking (woking)

Steiking i wokpanne eller steikepanne ved høg temperatur i lite feitt og over kort tid.

T.d. kjøt og grønsaker skåre i tynne strimler

STEIKEMETODAR

Braisering

Gryttesteiking under lokk med lite eller inga væske.

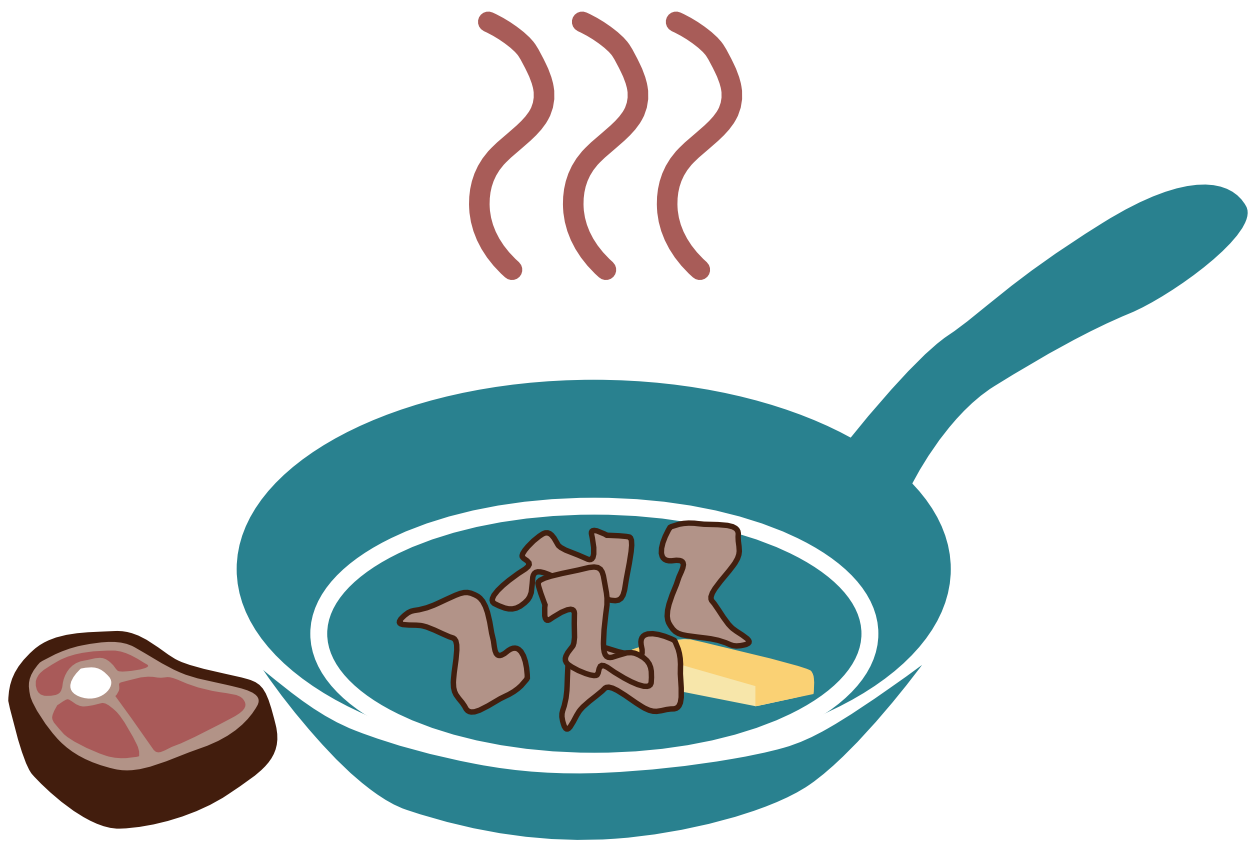

T.d. gryttesteikt kylling, lammeskank, svinenakke

STEIKEMETODAR

Bruning

Steiking i feitt i gryte eller panne ved høg varme der matvara blir bruna på alle kantar.

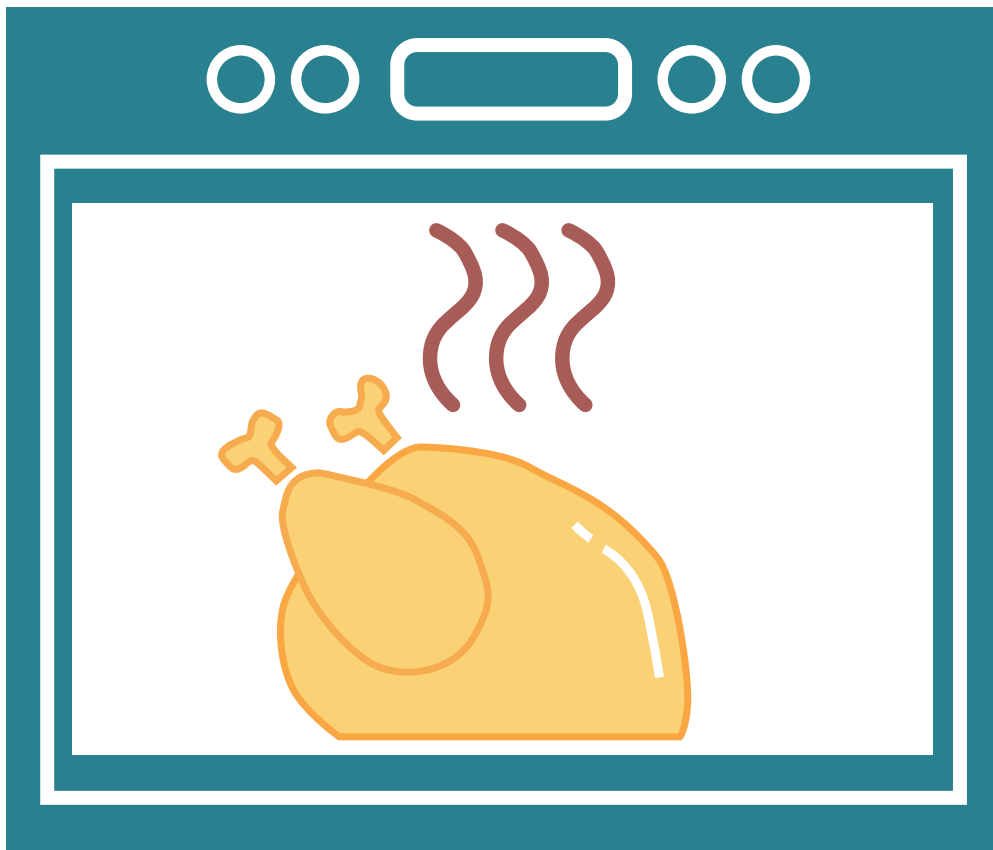

T.d. forbehandling av kjøt til gryterettar

STEIKEMETODAR

Omnsteiking

Steiking i omn.

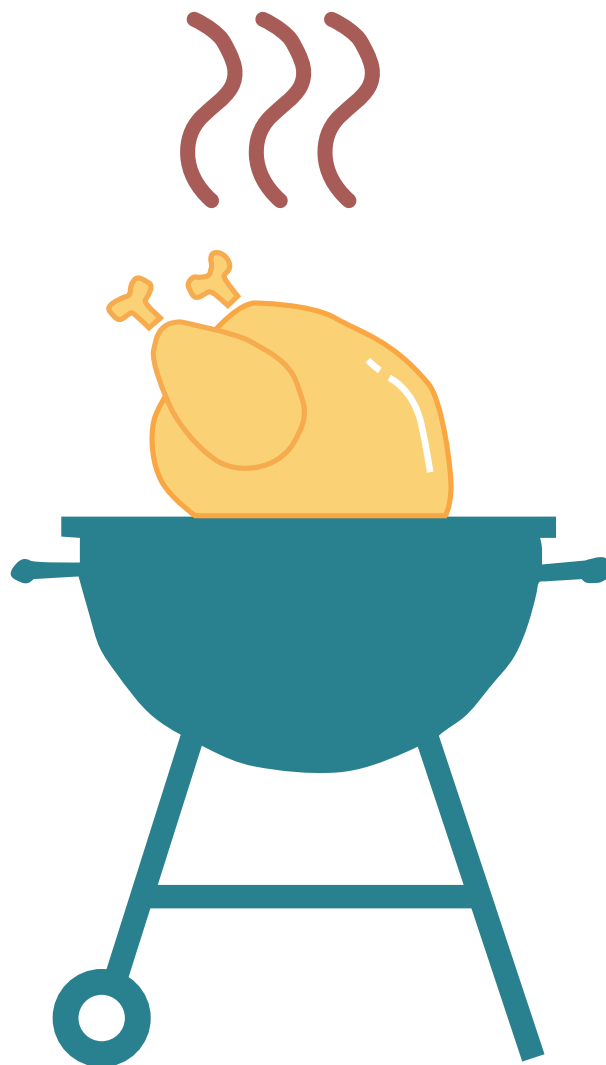

T.d. heil kylling, heil kalkun, oksesteik, reinsdyrsteik

STEIKEMETODAR

Steiking på grill

Matvara blir steikt ved høg temperatur (250 °C eller høgare) anten på ein grill, på ei grillrist eller i steikeovn på grillfunksjon.

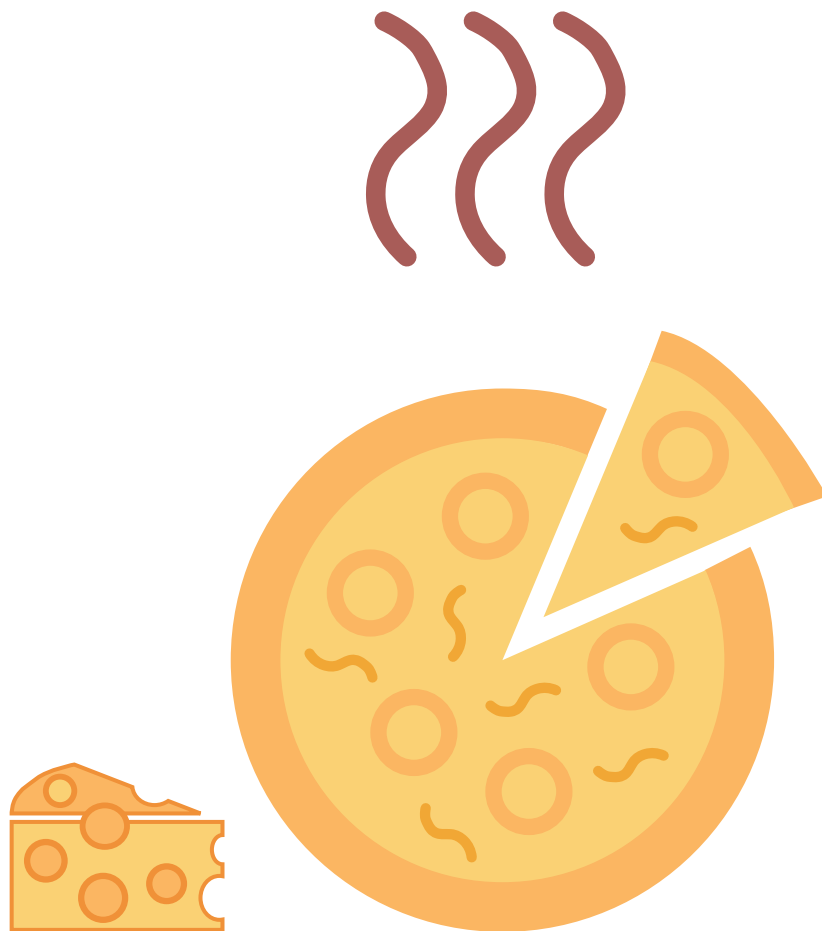

T.d. grønnsaker, kylling, kjøt eller fisk

STEIKEMETODAR

Gratinering

Matretten vert toppa med ost, brødrasp og/eller melkesaus og gratinerast i varm omn slik at overflata blir gylden.

T.d. lasagne, pizza, fiskegrateng

STEIKEMETODAR

Frityrsteking

Matvara blir stekt i olje ved temperatur mellom 160-190 °C. Vert òg kalla feittkoking.

T.d. pommes frites, berlinerbollar, smultringar, hjortetak

BAKEMETODAR

Baking med gjær

Ei blanding av mjøl, væske og gjær som blir elta, heva, forma og steikt i steikeovn, oftast ved 180-225 °C.

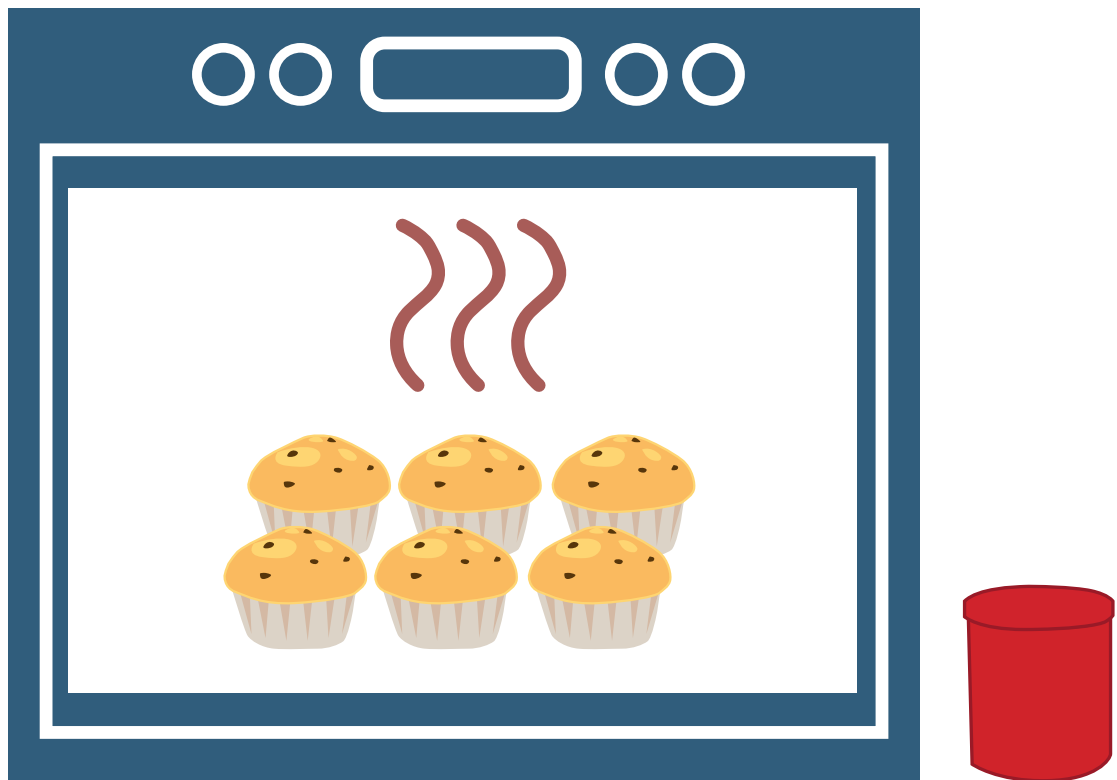

T.d. brød, kaker og poteter

BAKEMETODAR

Baking med kjemiske hevemidler

Ei røre eller deig som blir tilsett bakepulver, natron eller hjortesalt for å frigjere gass og gjere resultatet luftig (ofte med eggedosis eller smørkrem).

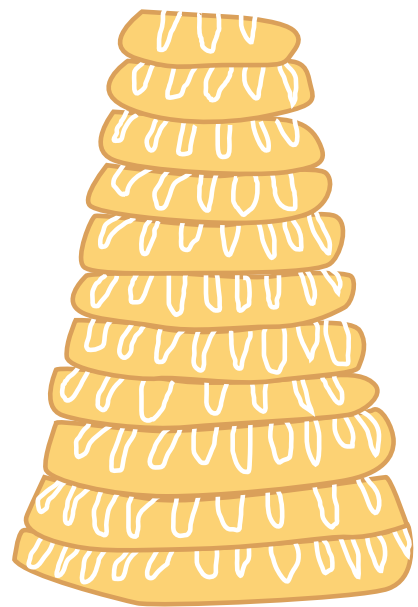
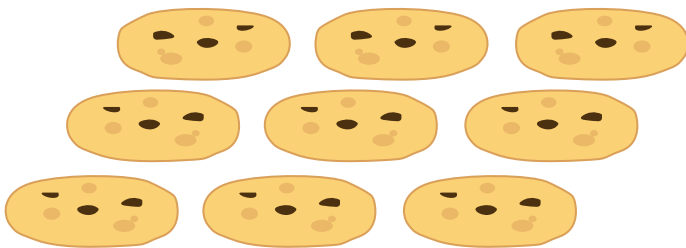

T.d. muffins, sukkerbrød

BAKEMETODAR

Baking uten hevemidler

Ei røre eller deig utan tilsetjing av hevemiddel.
Resultatet blir flatt, kompakt, sprøtt eller seigt.

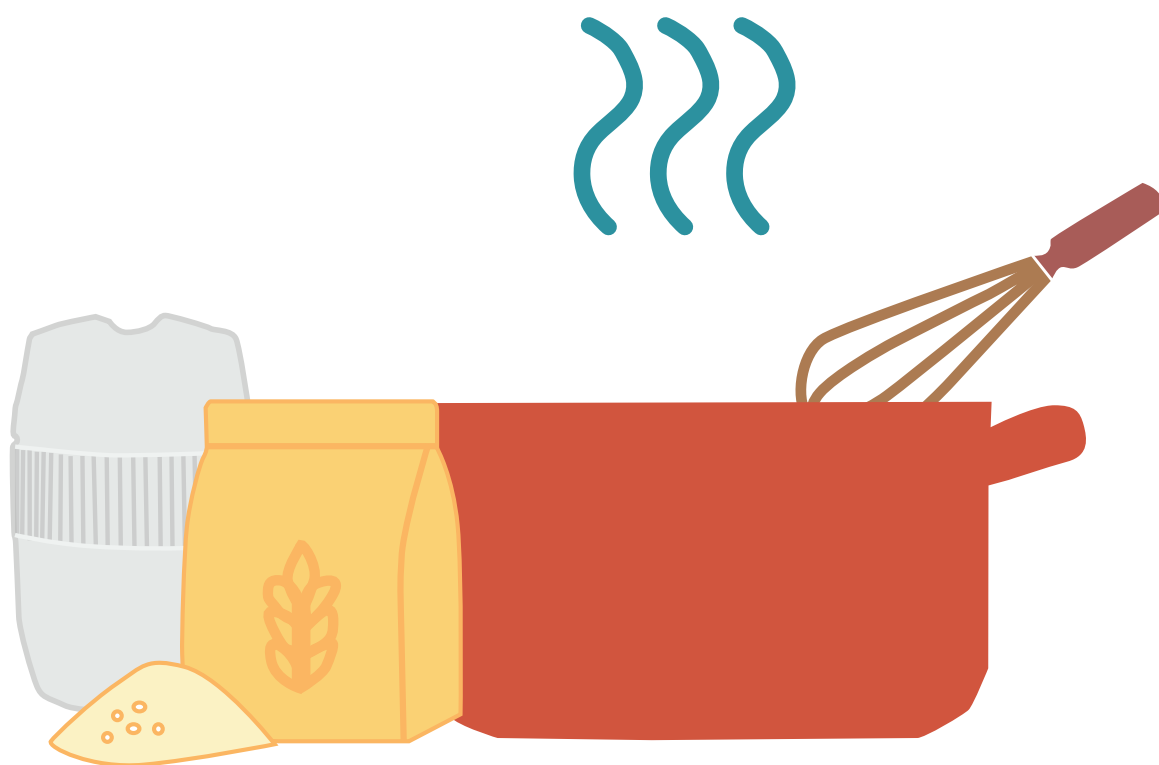

T.d. lefse, flatbrød, kjeks, kransekake

JAMNEMETODAR

Toppjamning

Mjøl blir rista med kaldt vatn og helt i kokande væske under omrøring. Retten må småkoke under omrøring i om lag 5 minutt.

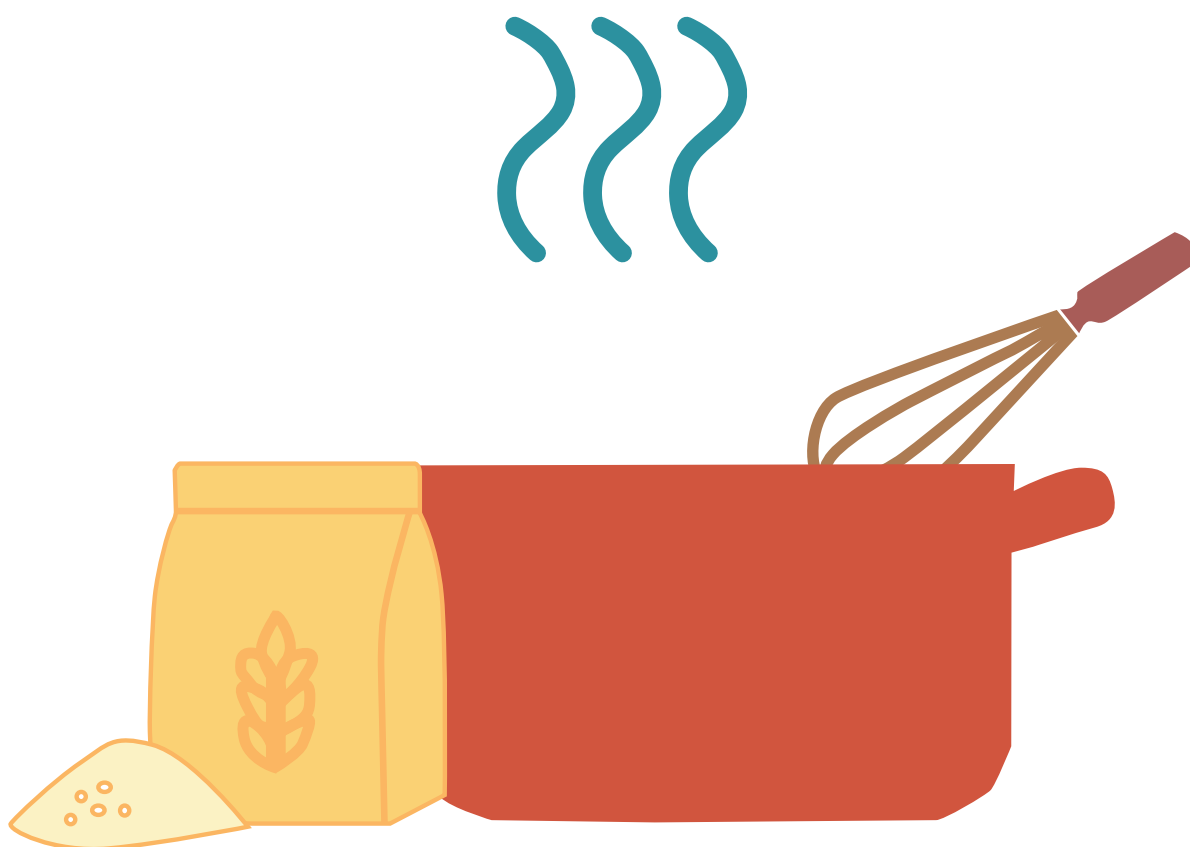

T.d. sauser og gryteretter

JAMNEMETODAR

Feittjamning

Mjøl blir rørt inn i smelta feitt i ei kjele. Væska blir tilsett litt etter litt, og retten småkokar i om lag 5 minutt. Mjøl og feitt kan varmast til det får brun farge før væska blir tilsett.

T.d. sauser og gryteretter

JAMNEMETODAR

Potetmjøl

Rør potetmjøl ut i kaldt vatn. Ta den kokande retten av varmen og tilset potetmjøljamninga under omrøring, til sausen har ønskt konsistens.

T.d. fruktgraut og raud saus

JAMNEMETODAR

Legering

Jamning med eggeplomme eller kremfløyte.
Tilset eggeplomme eller kremfløyte den varme retten,
og varm opp til den tjuknar. Må ikkje koke.

T.d. aspargessuppe, pasta carbonara

JAMNEMETODAR

Emulgering

Ein emulsjon er ei blanding av to væsker som ikkje kan blandast saman (t.d. vatn og feitt). Eggeplommer kan under pisking brukast som emulgator.

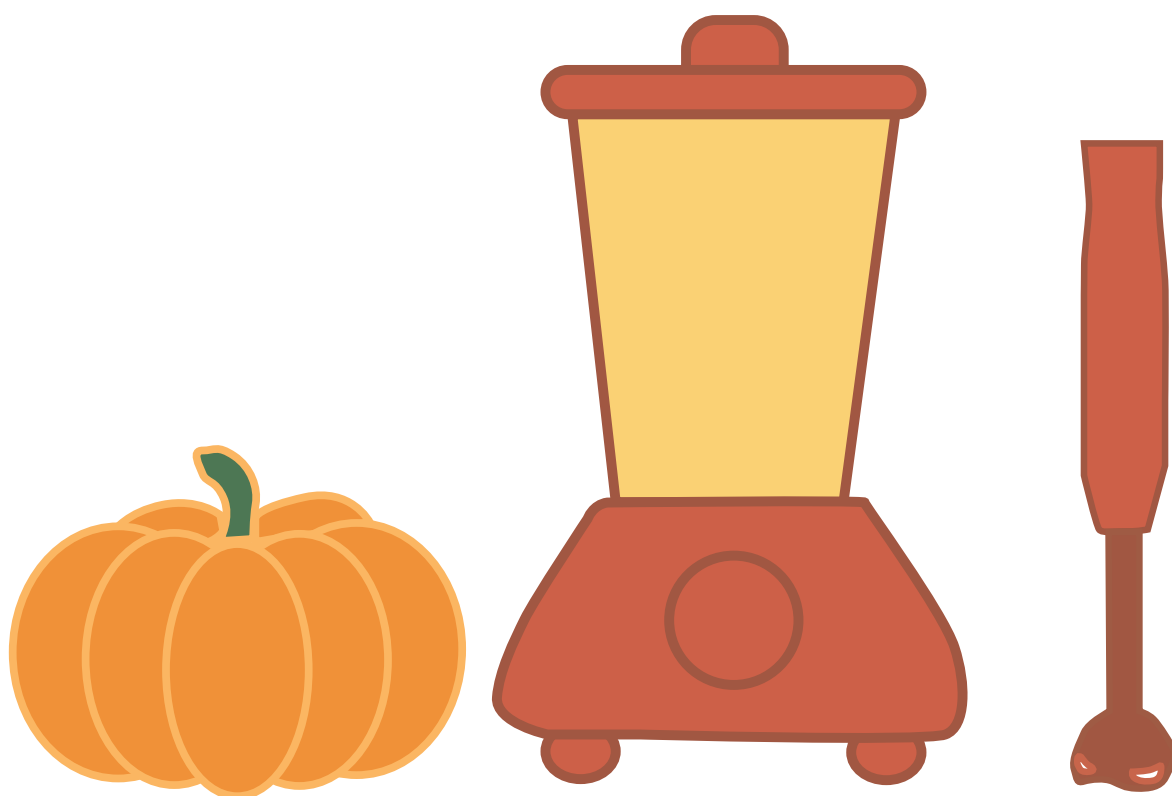

T.d. majones, béarnaisesaus

JAMNEMETODAR

Puré

Rå eller kokte frukter/grønsaker blandast til ei jamn masse, for eksempel ved hjelp av stavmiksar, og brukast som jamningsmiddel.

T.d. ulike grønsakssupper, smoothie

STIVNEMETODAR

Bruk av gelatin

Gelatin bløytleggast i kaldt vatn, før ein tilset det i væska og smeltar det ved svak varme. Blandinga stivnar ved avkjøling.

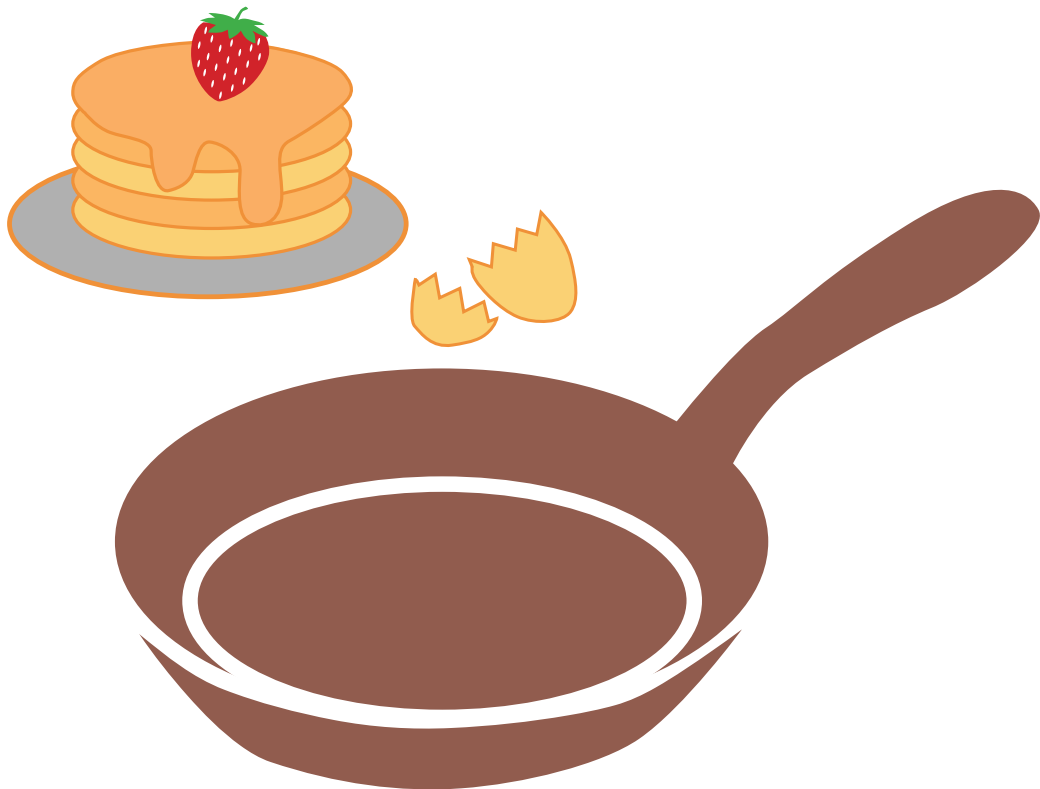

T.d. fromasj, sjokoladepudding

STIVNEMETODAR

Egg som bindemiddel

Proteinet i egg stivnar ved oppvarming og kan binde væske.

T.d. pannekaker, vafler, sveler

STIVNEMETODAR

Egg som luftbindemiddel

Proteina i eggekvite blir endra ved pisking slik at ein kan piske luft inn i dei. Dermed blir det danna skum.

T.d. marengs, fromasj

STIVNEMETODAR

Pisking av kremfløyte

Proteina i fløyte blir endra ved pisking slik at ein kan piske luft inn i dei. Dermed blir det danna skum.

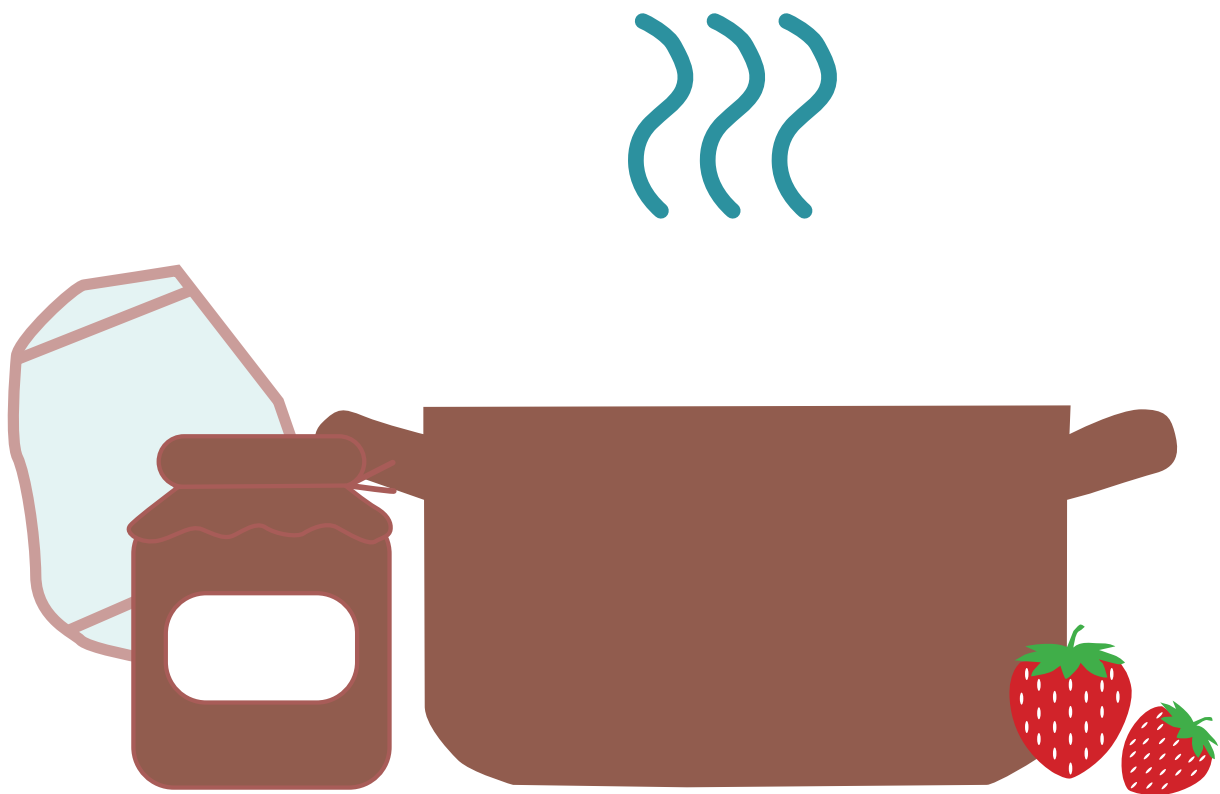

T.d. piska krem

STIVNEMETODAR

Tjukningsmiddel

Ein tilset t.d. pektin eller alginat til varm frukt, bær eller saft. Blandinga stivnar ved avkjøling.

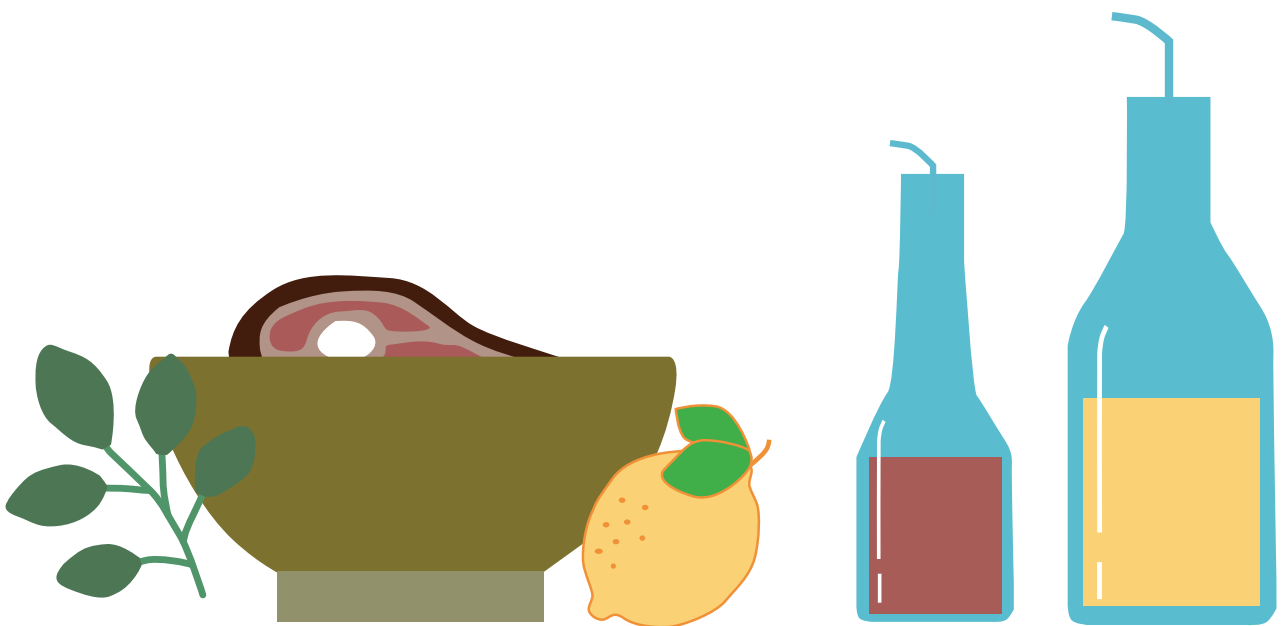

T.d. marmelade, syltetøy, gele.

MARINERING

Lakemarinering

Kjøt, fisk eller grønnsaker blir lagt i ei lake/smaksrik væske av olje, krydder og syrleg væske (eddik, sitronsaft, vin) for å tilføre meir smak og auke haldbarheita.

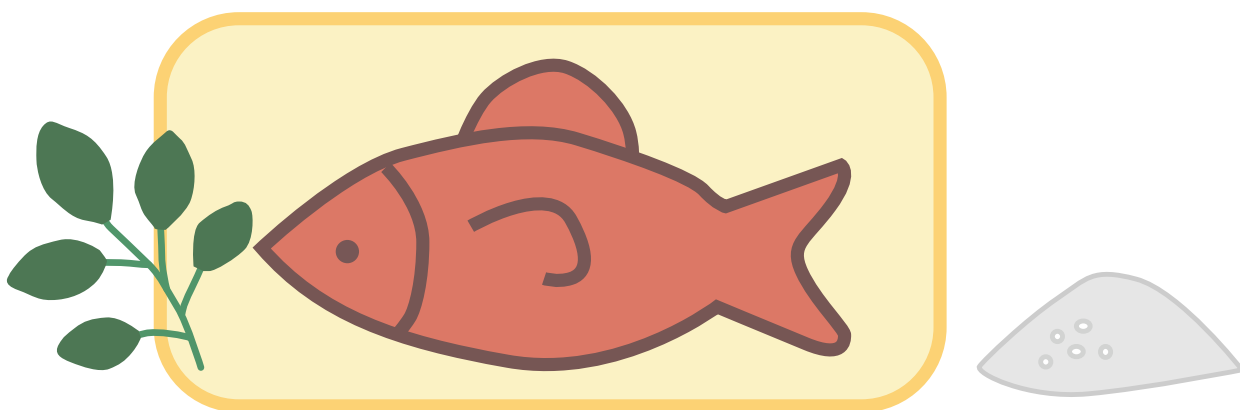

T.d. kylling, kjøt, grønnsaker

MARINERING

Tørrmarinering

Salt, sukker eller andre krydder blir lagt på alle sider av kjøt eller fisk. Legg på press, dekk til med plast og set kaldt. Kor lenge råvara skal liggje i marinaden vil variere.

T.d. grava laks, marinert kylling

KONSERVERING

Sylting med sukker

Frukt og bær blir rørt eller kokt saman med sukker og eventuelt tjukningsmiddel for å gjere resultatet fastare.

Oppbevarast anten i frysar eller i tette glas.

T.d. jordbærsyltetøy, plommesyltetøy

KONSERVERING

Sylting med eddik

Grønsaker blir varmebehandla og fylt i varme, steriliserte glas eller annan eigna emballasje, og avkjølt raskt.

T.d. sylta agurk, sylta lauk

KONSERVERING

Gelering

Saft blir kokt saman med sukker og pektin for å få resultatet til å stivne når det er avkjølt. Blir fylt på glas og oppbevart kaldt.

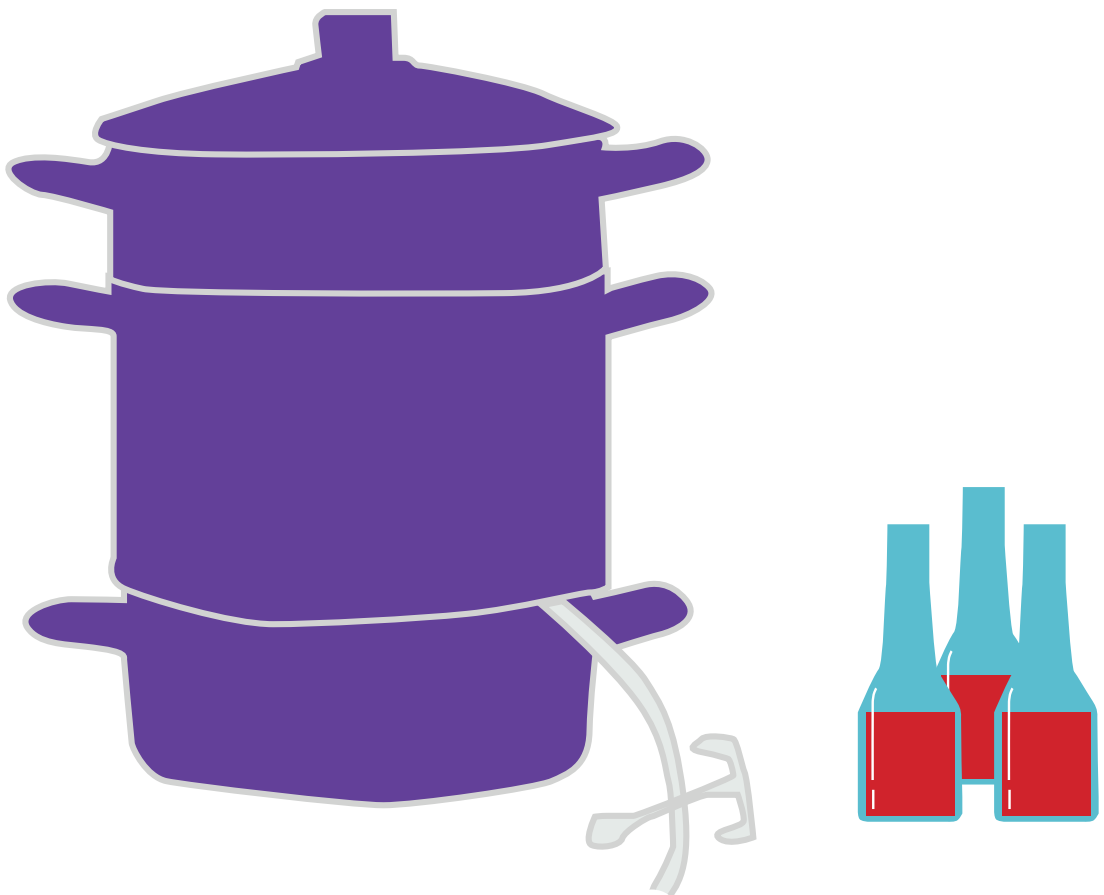

T.d.eplegele, rognebærgele

KONSERVERING

Safting

Utvinning av saft frå frukt og bær, med pressing, damping eller koking. Varmebehandla saft blir oppbevart på lufttette flasker, elles i frysar.

T.d. kirsebærsaft

KONSERVERING

Hermetisering

Varmebehandling av råvarene og oppbevaring i steriliserte glas.

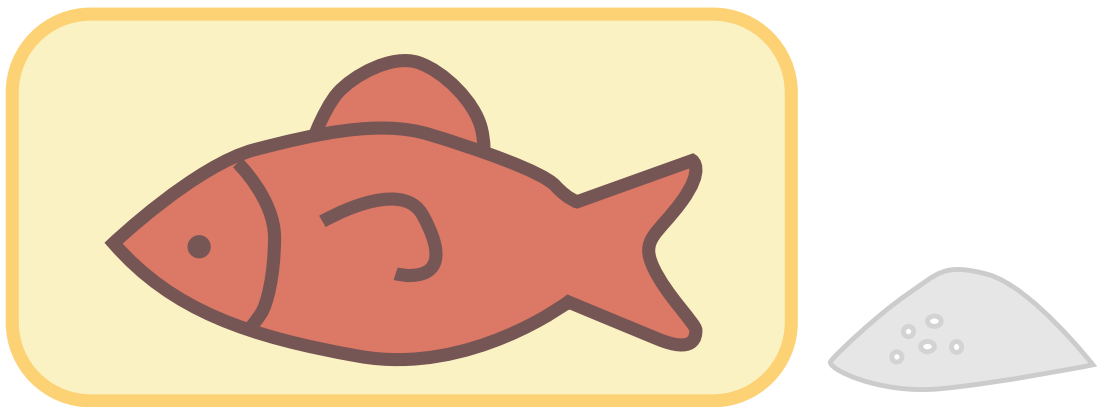

T.d. hermetiserte pærer

KONSERVERING

Salting

Kjøtt og fisk kan dekkjast med tørt salt eller leggjast i saltlake. Begge metodane aukar haldbarheita.

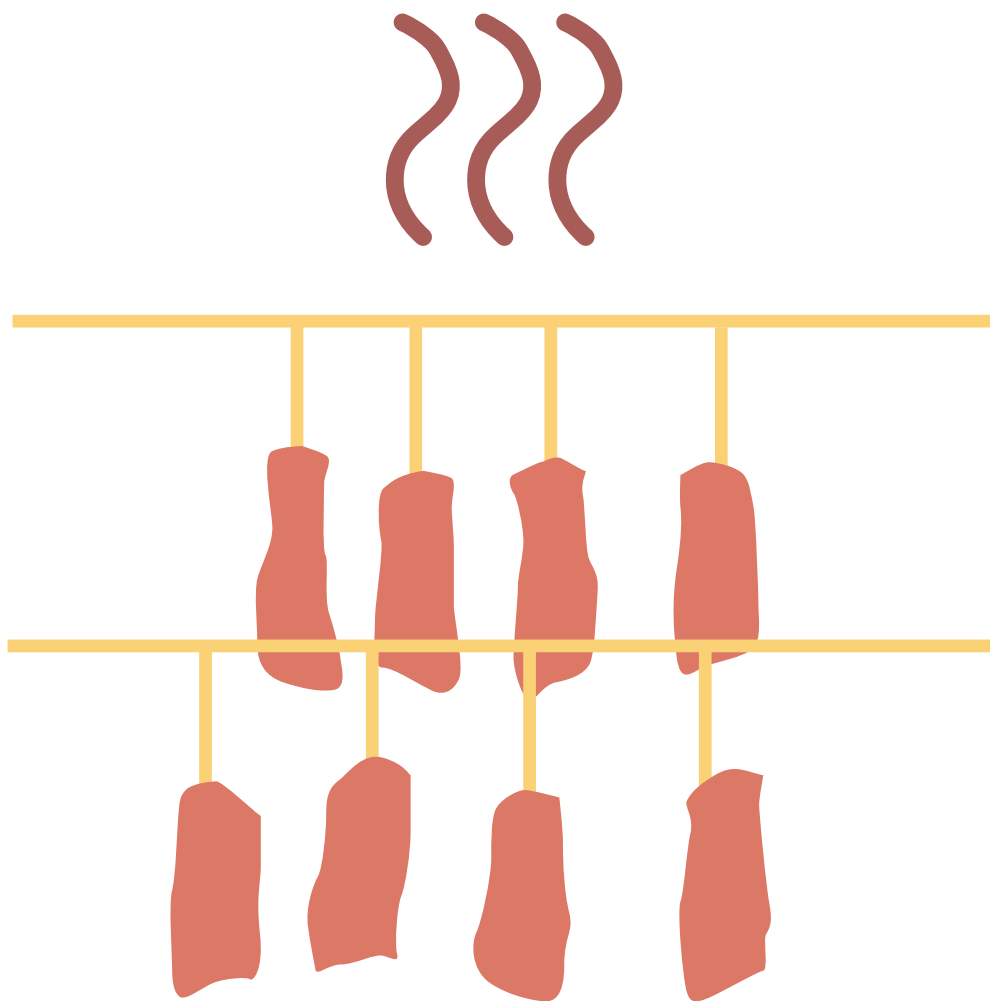

T.d. spekesild, spekeskinke, sylte

KONSERVERING

Røyking

Behandling av kjøtt med kald eller varm røyk i ein spesiell omn for å auke haldbarheita.

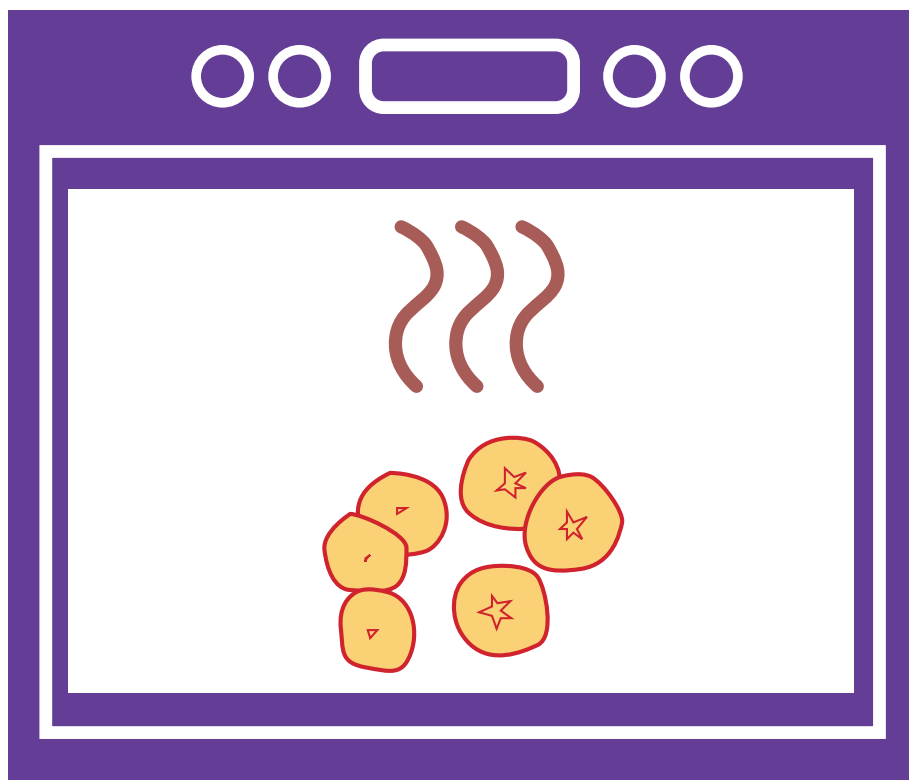

T.d. kald røyk: pinnekjøtt, laks - varm røyk: laks, makrell

KONSERVERING

Tørking

Frukt og grønnsaker blir skorne i tynne skiver for å tørkast i steikeovn eller i ei spesiell tørkemasin (dehydrator) for å fjerne vassinnhaldet. Tørking av kjøtt inngår som ein del av spekeprosessen.

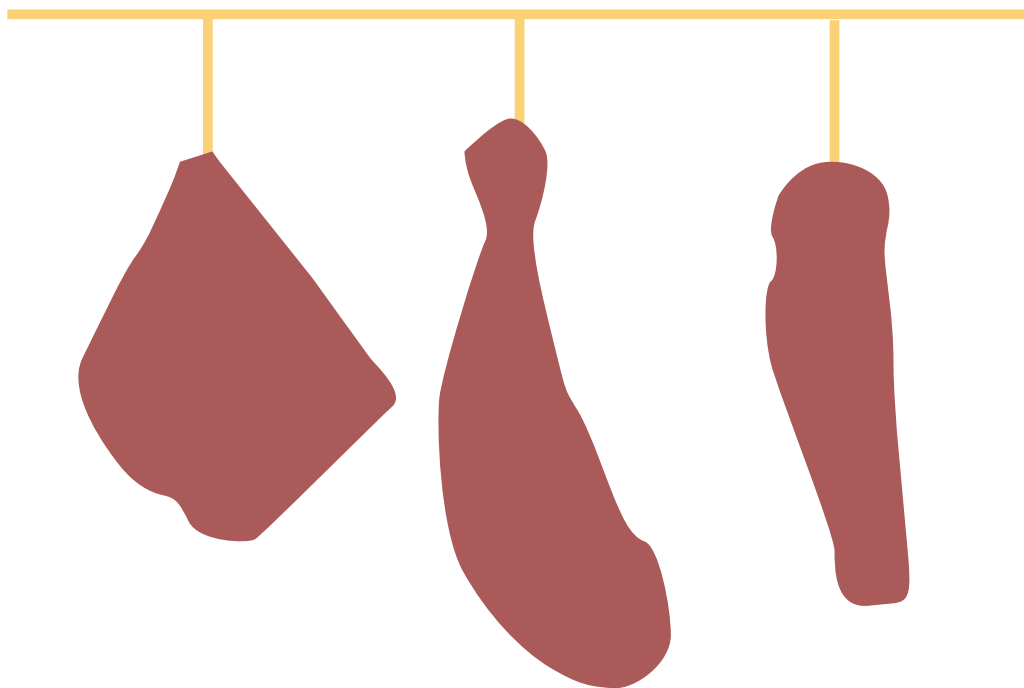

T.d. tomater, sopp, epler

KONSERVERING

Speking

Etter salting og eventuelt røyking blir kjøttet hengt opp for å tørke i 2–3 måneder.

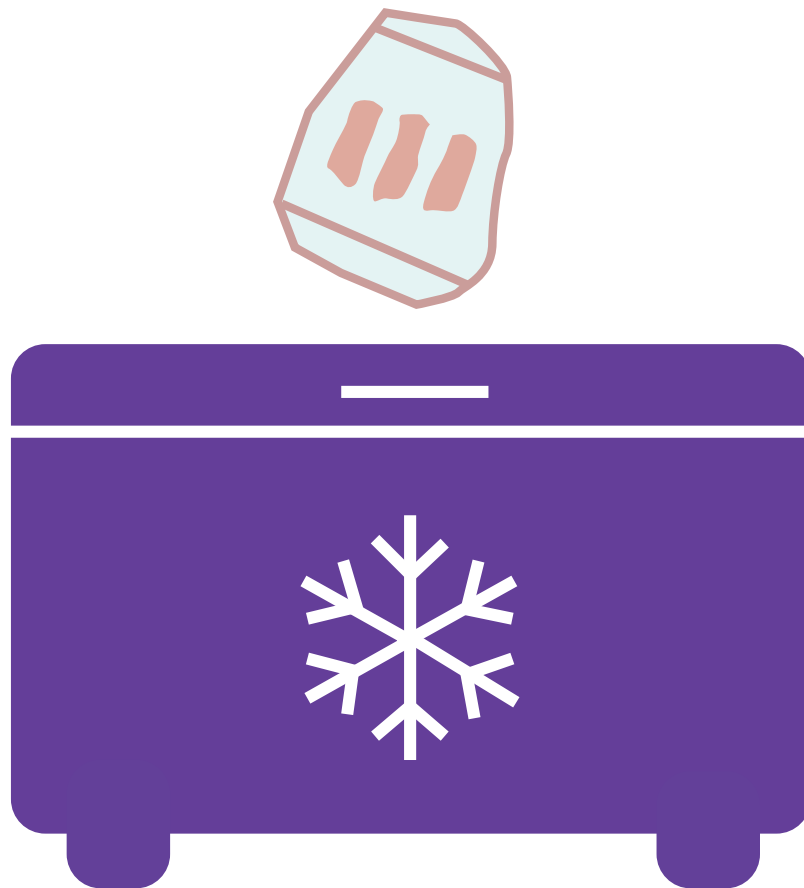

T.d. spekeskinke, spekepølse

KONSERVERING

Frysing

Matvarer blir lagde i vassdamp-, luft- og aromatett emballasje for lagring ved -18 til -20 °C.

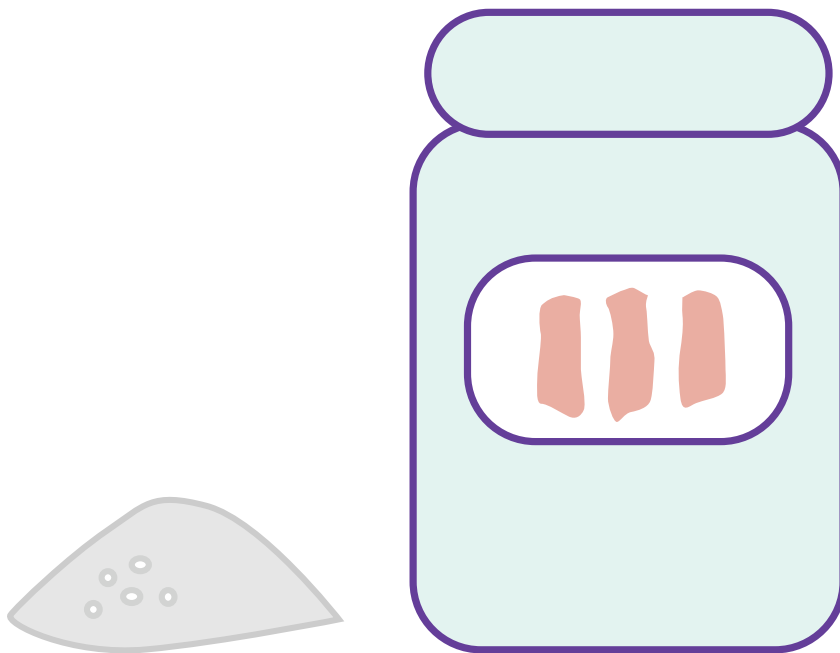

F.eks. fisk, kjøtt, frukt, bær

KONSERVERING

Fermentering

Råvarer blir lagt i ein behaldar med salt og eventuelt vatn og sett på lok. Loket må takast av kvar dag. Ved hjelp av mikroorganismar blir karbohydrat, protein og feitt i matvarer/råvarer omdanna i ein styrt prosess til enklare sambindingar og matvarer med lengre haldbarheit, meir smak og betre fordøyelegheit.

T.d. ost, yoghurt, rakfisk, øl, soyasaus